

Sygnatura akt VIII Gz 405/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Leon Miroszewski

po rozpoznaniu w dniu 9 lutego 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa G. Z.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 22 września 2016 r. w sprawie XI GNC 770/16, o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych

postanawia:

oddalić zażalenie.

Leon Miroszewski

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie postanowieniem z dnia 22 września 2016 r. (w punkcie 1) oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie jej od kosztów sądowych. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy jako podstawę prawną zwolnienia od kosztów sądowych pozwanej wskazał art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zgodnie z którym sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Sąd ten wskazał jednocześnie, że wnioskodawczyni nie zdołała wykazać wskazanej w tym przepisie przesłanki zwolnienia od kosztów sądowych, bowiem podniosła same twierdzenia, nie przedstawiając na ich poparcie żadnych dowodów. Sąd I instancji zauważył przy tym, że pozwana jako załączniki do wniosku wymieniła bilans z uwzględnieniem bufora (aktywa i pasywa) oraz jednostronny rachunek zysków i strat z uwzględnieniem bufora, jednakże nie załączyła ich do wniosku.

Pozwana złożyła zażalenie na wyżej przytoczone postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych i wniosła o jego uchylenie, zarzucając, że zostało ono wydane pomimo tego, że Sąd Rejonowy choć stwierdził niekompletność wniosku (niezałączenie wymienionych załączników), to nie wezwał wnioskodawczyni o uzupełnienie tych braków (choć jednocześnie wezwał do podpisania wniosku). Tym samym przedwcześnie oddalił wniosek.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przesłanki zwolnienia od kosztów sądowych osoby prawnej oraz jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną, określa art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zgodnie z powołanym przepisem zwolnienie od kosztów sądowych może być przyznane wymienionym podmiotom pod warunkiem wykazania braku dostatecznych środków na ich uiszczenie. Pozwana spółka co prawda

twierdziła, że nie ma środków na koszty sądowe, natomiast nie można powiedzieć, że wykazała ich brak, albo choćby przedstawiła okoliczności, które wskazują na jej niemożność poniesienia kosztów sądowych.

Sformułowanie „brak dostatecznych środków na uiszczenie kosztów” nie zostało w ustawie wyjaśnione, natomiast orzecznictwo wypracowało pewne kryteria oceny a także określiło wymagania wobec wnioskodawców będących organizacjami, w zakresie wniosków o zwolnienie od kosztów. Kondycję finansową osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, uzewnętrzniają informacje statystyczne, zaświadczenia urzędów skarbowych, sprawozdania finansowe, raporty kasowe, wyciągi bankowe itp. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2007, V CZ 106/07).

Wbrew twierdzeniu pozwanej spółki to na niej spoczywał obowiązek przytoczenia, bez wezwania, okoliczności faktycznych uzasadniających wniosek oraz złożenia dokumentów, które okoliczności te by potwierdzały (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2007, I ACz 15/07). Wezwanie strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów na podstawie art. 103 u.k.s.c. może nastąpić dopiero na skutek zarządzenia dochodzenia (art. 109 u.k.s.c.), którego podstawą musi być istnienie okoliczności sprawy, a więc zarówno twierdzeń strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów, jak i już pewnej dokumentacji opisującej sytuację strony chcącej zwolnienia od kosztów (zob. A. Górski, Komentarz do art. 109 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych [w:] A. Górski, L. Walentynowicz, Koszty sądowej w sprawach cywilnych. Ustawa i orzekanie. Komentarz praktyczny, Oficyna 2008).

Nieuprawnione jest tedy oczekiwanie, że to sąd rozpoznający wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych określi oczekiwania wobec wnioskodawcy w przedmiocie wykazania braku po jego stronie środków na te koszty. Zgodnie z powołanym wyżej art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wykazanie przez osobę prawną braku środków na koszty jest jej obowiązkiem, o ile chce uzyskać zwolnienie od kosztów. Dopiero gdy jej twierdzenia i dowody wymagają sprawdzenia lub uzupełnienia, sąd przeprowadza dochodzenie, o którym mowa w art. 109 powołanej ustawy. Brak wykazania, że wnioskodawca nie ma dostatecznych środków na koszty sądowe jest brakiem merytorycznym, toteż prowadzi do odmowy zwolnienia od kosztów.

W niniejszej sprawie co prawda skarżąca ma rację, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony został przez nią w piśmie dotkniętym brakami formalnymi, co mogłoby uzasadniać wezwanie jej do ich usunięcia, trzeba jednak pamiętać, że wezwanie do usunięcia konkretnych braków pisma procesowego jest uzasadnione wtedy, gdy braki formalne pisma uniemożliwiają nadanie mu biegu. Ocena co do możliwości nadania biegu pismu dotkniętemu brakami jest w znacznym stopniu pozostawiona dyskrecjonalności sędziowskiej. Tym samym podlega ona wzruszeniu jedynie wówczas, gdy prowadzi do wezwania do usunięcia braków w sytuacji gdy obiektywnie nie zachodziły przeszkody do nadania biegu sprawie. Skoro Przewodniczący nie widział przeszkód w nadaniu biegu sprawie, to mimo istnienia braków formalnych pisma poddanego ocenie merytorycznej, nie można z tego powodu kwestionować wydanego po rozpoznaniu sprawy rozstrzygnięcia co do istoty. Jest tak dlatego, że rozstrzygnięcie co do istoty sprawy (np. z wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych), nie odnosi się do braków formalnych, lecz do merytorycznej trafności lub bezzasadności wniosku o wydanie oczekiwanego rozstrzygnięcia.

Brak wezwania pozwanej do usunięcia braków formalnych jego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych można też uzasadnić tym, że pozwana wnioskując o zwolnienie jej od kosztów sądowych poprzestała na twierdzeniach o wysokości poniesionej straty, natomiast nie przytoczyła żadnych danych co do wysokości osiągniętych przychodów, choć dane te byłoby decydujące dla oceny, czy zachodzi po jej stronie brak środków na pokrycie kosztów sądowych. Pozwana nie przedstawiła też żadnych twierdzeń co do okresu, którego wskazane przez nią szczytkowe dane dotyczą. Także anonsowane dokumenty nie zostały opisane jako odnoszące się do konkretnego okresu.

Na koniec trzeba zauważyć, że w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do przyjęcia, że znacznym prawdopodobieństwem, że pozwana celowo dokonuje czynności procesowych dotkniętych brakami formalnymi, w celu przedłużenia postępowania. Wskazuje na to praktyka niepodpisywania kolejnych pism pozwanej. Można założyć, że również celowo pozwana nie przedłożyła załączników, których przedstawienie anonsowała, i to również w fazie przedstawiania kolejnego, już podpisanego, wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Mając na uwadze powyższe należało, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalić zażalenie jako bezzasadne.

Leon Miroszewski